

Roll No.

Total No. of Pages : 4

Total No. of Questions : 8

उत्तरमध्यमा प्रथमखण्ड

विषय कोड : 706

प्राचीनव्याकरणम्

चतुर्थ-प्रश्नपत्रम्

समय : 3 घण्टे

पूर्णांक : 100

1. उचितविकल्पं चित्वा लिखत — 5
- (क) “प्राक्क्रीताच्छः” इति सूत्रेण भवति —
- (i) प्र (ii) क
- (iii) छ (iv) प्राक्
- (ख) तेन तुल्यं क्रिमा चेद्वृत्तिः इत्यनेन प्रत्ययो भवति —
- (i) वति (ii) क्रि
- (iii) तुल्यं (iv) च
- (ग) “उपसर्गाच्च” इत्यनेन प्रत्ययो भवति —
- (i) उप् (ii) च
- (iii) अण् (iv) अच्
- (घ) “चडि” इत्यनेन भवति —
- (i) चङ् संज्ञा (ii) पूर्वसवर्णदीर्घः
- (iii) द्वित्वकार्यम् (iv) गुणः

(ड) अटवी स्त्रियाम् सूत्रस्योदाहरणमस्ति -

(i) नीयते

(ii) अटवी

(iii) लाङ्गनम्

(iv) वनम्

2. रिक्तस्थानानि पूरयतु -

5×2=10

(क) इन पूषार्मम्णां शौ।

(ख) पादस्य अहस्त्यादिभ्यः।

(ग) बहुव्रीहौ स्वाङ्गात्षच्।

(घ) लिटि अनभ्यासस्य।

(ड) पदान्तादति।

3. युग्ममेलनं कुरुत -

5×2=10

(क) अतो रोरप्नुतादप्लुते

गवेन्द्रः

(ख) सर्वत्र विभाषागोः

रेकस्य उकारः

(ग) इन्द्रे च

पाणिनिः

(घ) बहुलं छन्दसि

प्रकृतिभावः

(ड) लिङ्गानुशासनम्

सम्प्रसारणम्

4. सत्यकथनानां समक्षं "आम" असत्यकथनानां समक्षं "न" इति लिखत -

5×2=10

(क) अष्टाध्याय्याः पञ्चमोऽध्यायस्यान्तिमः सूत्रम् "ब्रह्मणस्त्वः" वर्तते।

(ख) पञ्चमोऽध्यायस्य द्वितीयपादस्य "धान्यानां भवने क्षेत्रे खञ्" प्रथमः सूत्रमस्ति।

(ग) "पक्षातिः" इत्यनेन सूत्रेण तिप् प्रत्ययः भवति। "देवात्तल्" इति सूत्रेण ठक् प्रत्ययविधानम् भवति।

- (घ) “नामन्यतरस्याम्” इति अनुदात्त संज्ञा भवति।
(ङ) “विभाषा छन्दसि” इति सूत्रेणऽन्तोदात्तो भवति।

5. एकवाक्येन उत्तरं लिखत -

5×3=15

- (क) “एत्येधत्पूर्वसु” इत्यनेन कः विधानम् भवति ?
(ख) “एङि पररूपम्” इत्यनेन कः आदेशः भवति ?
(ग) “छे च” इति सूत्रेण कः आगमस्य निरूपणं भवति ?
(घ) “तेन क्रीतम्” इत्यनेन प्रत्ययः कः विधानम् ?
(ङ) अष्टाध्याय्याः रचनाकारः कः ?

6. अधोलिखितनिर्देशानुसारं सम्पूर्णं सूत्रं लिखत (केचन् त्रयः) -

3×5=15

- (क) पङ्क्तिविंशति नवतिशतम्।
(ख) अतिग्रहा तृतीयायाः।
(ग) देवमनुष्य बहुलम्।
(घ) नञो गुणप्रतिषेधे तद्धिताः।

7. अधोलिखितेषु पञ्चप्रश्नाः समाधेयाः -

5×3=15

- (क) लिङ्गानुशासनस्य लेखकः कः ?
(ख) लिङ्गानुशासनं कस्य अङ्गं वर्तते ?
(ग) ‘राम’ शब्दः कस्मिन् लिङ्गे भवति ?
(घ) ‘जगदम्बा’ शब्दः कस्मिन् लिङ्गे वर्तते ?
(ङ) ऋकारान्तपितृशब्दः कस्मिन् लिङ्गे वर्तते ?

- (च) “उगवादिभ्यो यत्” इत्यनेन सूत्रेण कः प्रत्ययः विधीयते ?
(छ) ‘संख्युर्यः’ इत्यनेन सूत्रेण सखि शब्दात् कः प्रत्ययः विधीयते ?
(ज) “संख्याया अवयवे तयप्” इत्यनेन सूत्रेण कः प्रत्ययः विधीयते ?

8. अधोलिखितसूत्राणां व्याख्यां करोतु (केचन चत्वारः) –

5×4=20

- (क) ढ्रलोपे पूर्वस्य दीर्घोऽणः
(ख) नामि
(ग) नोपधायाः
(घ) अतो हेः
(ङ) उगवादिभ्यो यत्।